

UZASADNIENIE

Fakty:

1. W dniu 25 kwietnia 2013 r. powód M. R., za pośrednictwem pośredniczki ubezpieczeniowej K. B., złożył do pozwanego MetLife Towarzystwa (...) S.A. w W. „Wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia” [nr wniosku (...)]. Na wypadek swojej śmierci jako uposażoną w udziale 100% wskazał swoją matkę J. C.. Wybrał ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy – S. S. [k. 46].

2. Zawarcie Umowy (...) potwierdziła polisa nr (...) – Ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym typu S z dnia 28 kwietnia 2013 r. Ubezpieczonym i ubezpieczającym był powód [k. 11].

a. Podstawową umową było indywidualne ubezpieczenie na życie powoda. Suma ubezpieczenia na wypadek śmierci wynosiła 1844,92 PLN;

b. Polisa uwzględniała także umowę dodatkową, ubezpieczenie na wypadek trwałego inwalidztwa ubezpieczonego [powoda], na skutek nieszczęśliwego wypadku **z sumą ubezpieczenia - 702.828 PLN;**

c. Polisa podawała łączną wysokość kwartalnej składki 2087,85 PLN [1855,92 PLN składki podstawowej (inwestowanej) i 231,93 PLN składki dodatkowej]. 100% składki inwestowanej przypadało na wybrany fundusz inwestycyjny [k. 11].

2. Od momentu zawarcia umowy, w zamian za składkę w wysokości 231,93 PLN, powód objęty był ubezpieczeniem na wypadek trwałego inwalidztwa na skutek nieszczęśliwego wypadku z sumą ubezpieczenia - 702.828 PLN [k. 11].

3. Zgodnie z art. 3 ust. 2 OWU [początek ubezpieczenia] odpowiedzialność pozwanego rozpoczyna się od daty wejścia w życie umowy, pod warunkiem zawarcia umowy [k. 12v].

4. Umowa ubezpieczenia weszła w życie 28 kwietnia 2013 r. [k. 11].

5. Zgodnie z art. 16 ust. 1 i 2 OWU [Świadczenie całkowitego wykupu] w pierwszym i drugim roku opłacenia Umowy powodowi nie przysługuje prawo do świadczenia całkowitego wykupu. Po drugim roku opłacenia Umowy rachunek może być całkowicie wykupiony przez powoda pod warunkiem doręczenia do pozwanego wniosku podpisanego zgodnie z podpisem wzorcowym. W takim wypadku pozwany umorzy wszystkie jednostki zgromadzone na rachunku. Powodowi przysługuje wówczas świadczenie całkowitego wykupu równe iloczynowi wartości umarżanych jednostek według cen sprzedaży tych jednostek oraz wskaźnika wykupu określonego zgodnie z Tabelą Wskaźników Wykupu zawartą w Tabeli (...) Zmiennych odpowiednio do okresu opłacenia Umowy [k. 13v].

6. W trzecim roku opłacenia umowy wskaźnik wykupu wynosił 60%. Świadczenie wykupu jest podane jako określony % wartości rachunku. Oznacza to, że w momencie wykupu powód otrzyma odpowiedni procent zgodny z Tabelą Wskaźników Wykupu wartości rachunku policzonego według cen sprzedaży jednostek [k. 17].

7. Na wniosek powoda z 20 lipca 2016 r. Umowę ubezpieczenia rozwiązano w trzecim roku opłacenia umowy. Na datę rozwiązania umowy powód zgromadził na rachunku (...) jednostek. Cena jednostki wynosiła 33,80 PLN netto. Wartość jednostek opiewała na 5934,89 PLN netto. **Pozwany nie wypłacił powodowi Świadczenia całkowitego wykupu** [k. 20, 47-48, 51].

8. Pismem z dnia 23 września 2016 r. powód wezwał pozwanego do zwrotu zatrzymanej kwoty zatrzymanej w związku z rozwiązaniem umowy [k. 21-22]. Pozwany 11 października 2016 r. poinformował, że nie znalazł podstaw do zwrotu kwoty w wysokości 5934,89 PLN. [k. 23].

Dowody:

Sąd ustalił fakty w oparciu o dokumenty złożone do akt przez strony postępowania.

Prawo:

I. W pierwszej kolejności pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia głównego [k. 33]. Sąd nie zgadza się ze stanowiskiem pozwanego w tym zakresie. Roszczenie o zwrot świadczenia wykupu całkowitego jest roszczeniem związanym z inwestycyjną częścią umowy i w związku z tym nie podlega 3 – letniemu okresowi przedawnienia, ale ogólnemu terminowi przedawnienia poprzednio 10 lat, aktualnie 6 lat – at. 117 i 118 k.c. Umowa stron została zawarta w kwietniu 2013 r. Pozew wniesiono 03 lutego 2022 r. [data nadania przesyłki, k. 24] zatem przed upływem właściwego dla roszczeń konsumenta z art. 410 § 2 k.c. okresu przedawnienia.

II. Zgodnie z treścią art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe – do zwrotu jej wartości. Zgodnie z przepisem art. 410 k.c. stosuje się go w szczególności do świadczenia nienależnego. Definicję świadczenia nienależnego ustawodawca zawarł w treści § 2 przywołanego przepisu, zgodnie z którym świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

III. Ze świadczeniem nienależnym mamy do czynienia jeśli zostało uzyskane od konsumenta na podstawie postanowienia umownego, które pozostawało względem konsumenta bezskuteczne w rozumieniu art. 385¹ k.c. Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy [niedozwolone postanowienia umowne]. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Stosownie do przepisu art. 385¹ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. W myśl przepisu art. 385¹ § 3 k.c., niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowne, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje [art. 385¹ § 4 k.c.].

IV. Z poczynionych ustaleń wynikało, iż Powód zawierając Umowę był konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c., zaś Pozwany przedsiębiorcą w rozumieniu art. 43¹ k.c. Zatem Powód mógł zostać objęty ochroną z art. 385¹ k.c.

V. Postanowienia umowne w zakresie wskaźnika wykupu nie dotyczą świadczeń głównych. Sąd nie podziela w tym zakresie odmiennego stanowiska pozwanego [k. 32-37]. **Umowa miała charakter ubezpieczeniowy – oszczędnościowy, a element oszczędnościowy miał charakter uzupełniający.** Głównym świadczeniem po stronie Pozwanego nie jest ustalony wskaźnik wykupu. Głównym świadczeniem jest ochrona ubezpieczeniowa, ewentualnie kwestia obowiązku wypłaty na rzecz powoda wartości rachunku. Wszelkie tego typu umowne należności [procentowe potrącenia] zachowują ze swej oczywistej natury charakter taki jak koszty kredytu np. prowizja. W ocenie Sądu w świetle art. 353¹, 805 k.c. i 65 k.c. nie sposób przyjąć więc, iż „wskaźnik wykupu” jest świadczeniem głównym. Główne świadczenia w tym przypadku dotyczyły obowiązku zapłaty składki przez powoda i świadczenia usług ubezpieczeniowych po stronie pozwanego; w szczególności spełnienia świadczenia związanego z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego. Z kolei co do inwestycyjnej części umowy świadczenia główne odnosiły się do obowiązku lokowania środków w sposób opisany w umowie; ewentualnie wypłata zgromadzonych środków. Wskaźnik

wykupu zachowuje w tej sytuacji, w sposób wyraźny charakter poboczny i stanowi jedynie towarzyszący świadczeniom głównym element umowy.

VI. Nie ma podstaw do przyjęcia, iż powód miał rzeczywisty wpływ na kwestionowane zapisy umowne, czy treść OWU. Nie jest dowodem negocjacji w rozumieniu art. 385¹ § 4 k.c. podpis na Wniosku. Nie ma dowodu, iż negocjowano wysokości wskaźnika wykupu, jego zakresu w aspekcie wysokości składki czy czasu trwania ubezpieczenia i aby wypracowano z konsumentem porozumienie w tym przedmiocie.

VII. Niemniej w ocenie Sądu prawa powoda nie zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie naruszają jego praw. Nie był zatem zasadny zarzut powoda z art. 385¹ k.c. dotyczący postanowień opisujących potrącanie wskaźnika wykupu i ich wysokość [art. 16 ust. 1 i 2 OWU w zw. z pkt 5 Tabeli (...) Zmiennych]. **W zakresie tych elementów „testu” na występowanie w umowie klauzul nieuczciwych, Sąd bada czy została zachowana równowaga pomiędzy prawami i obowiązkami obu stron.** Sąd zwraca uwagę na fakt, że element inwestycyjny, choć może ważniejszy dla powoda i będący przedmiotem tego postępowania, przy analizowanej umowie miał znaczenie marginalne.

VIII. Powodowi z chwilą zawarcia umowy udzielono ochrony ubezpieczeniowej, która trwała przez cały okres obowiązywania umowy. **To był najważniejszy element tej umowy. Suma ubezpieczenia na wypadek trwałego inwalidztwa na skutek nieszczęśliwego wypadku powoda – od chwili zawarcia umowy - wynosiła 702.828 PLN, a kwartalną składka z tego tytułu wynosiła zaledwie 231,93 PLN.** Natomiast jednocześnie powodowi już w trzecim roku przysługiwało 60% wartości zgromadzonych środków na rachunku. Z każdym, następnym rokiem opłacenia umowy wartość wykupu rosła. Odpowiednio w 4 roku było to 70%, 5 – 80%, 6 – 85%, 7 – 90% oraz 8 i więcej – 100%.

IX. Umowa stron nie była typową umową ubezpieczenia na życie, której podstawowe elementy są określone w art. 829 i 805 § 2 pkt 2 k.c. Strony łączyła umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy został zdefiniowany w art. 3 ust. 1 pkt 50 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, jako wydzielony fundusz aktywów stanowiący rezerwę tworzoną ze składek ubezpieczeniowych, inwestowany w sposób określony w umowie ubezpieczenia. Zatem powód zgodnie z zawartą z pozwanym umową, dokonując wpłat na poczet składki, faktycznie przekazywał część tej kwoty na poczet ubezpieczenia na życie a część na fundusz. Ustawodawca przewidział możliwość pobierania opłat i potrącania kosztów ze składek lub rachunku ubezpieczeniowego, zatem wskaźnik wykupu nie stanowi postanowienia nieuczciwego sam z siebie, a muszą zostać zrealizowane przesłanki określone w przepisach k.c., które w niniejszej sprawie nie zostały spełnione.

X. W okolicznościach niniejszej sprawy istniała równowaga kontraktowa stron umowy. Nie można na nią patrzeć wyłącznie przez pryzmat elementu inwestycyjnego, gdyż to jej składnik ubezpieczeniowy był ważniejszy i przewidywał wysoką sumę ubezpieczenia, na wypadek trwałego inwalidztwa powoda na skutek NW. Działalność gospodarcza pozwanego polega na ponoszeniu przez niego ryzyka, związanego z wystąpieniem zdarzenia określonego w umowie i związanym z tym obowiązkiem wypłaty świadczenia, nawet jeżeli składki nie pokryją wysokości takiej wypłaty. W okolicznościach niniejszej sprawy powód płacił kwartalną składkę w wysokości 2087,85 PLN [w tym 231,93 PLN składki dodatkowej]. Wskaźnik wykupu wynosił pierwotnie 0% [tylko przez 1 i 2 rok opłacenia umowy], finalnie 100% [już od 8 roku]. **Natomiast od momentu zawarcia umowy pozwany był zobowiązany wypłacić w razie zaistnienia zdarzenia ubezpieczeniowego kwotę do 702.828 PLN. Nie sposób mając powyższe na uwadze uznać, że kwestionowane postanowienia umowy rażąco naruszały interesy powoda.**

XI. Z tych przyczyn Sąd Rejonowy orzekł jak w punkcie I. wyroku, zasądając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3560,93 PLN. Zasądzona kwota stanowi 60% wartość wykupu przypadającą na trzeci rok opłacenia umowy [60% z 5934,89 PLN = 3560,93 PLN]. Sąd nie rozumie dlaczego pozwany wcześniej tej kwoty nie wypłacił. Wszak opiera się ona o regulacje wynikające wprost z OWU, którym pozwany nie przeczy. W odpowiedzi na pozew przyznano, że do rozwiązania umowy doszło w trzecim roku obowiązywania polisy [k. 33v]. Jednocześnie uwzględniono

roszczenie odsetkowe zgodnie z żądaniem pozwu. Pozwany nie zakwestionował ani daty wymagalności roszczenia ani początkowej daty naliczania ustawowych odsetek za opóźnienie.

XII. W punkcie II. wyroku oddalono powództwo w pozostałym zakresie. Powodowi nie należy się od pozwanego zwrot całej wartości rachunku. Jak wskazano powyżej, umowne postanowienia dot. zwrotu wartości wykupu nie stanowią klauzuli nieuczciwej.

XIII. Sąd w punkcie III. wyroku zamieścił orzeczenie o kosztach procesu na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. Ustalono, że powód wygrał sprawę w 60% [z żądanych (...),89 uwzględniono 3560,93]. Zgodnie z art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c. szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawiono referendarzowi sądowemu.

(...).